

**בדידי הווה
עובדא**

שליחות מאישיות סודית

**הותר
לפרסום**

עכשיו אפשר לגלות: זה האיש שעומד מאחורי הסיפור המרטיט שנחשף ב'כפר חב"ד' ועורר הדים עצומים

זה היה אחד הסיפורים המופלאים ביותר שפורסמו על הרבי בסדרת 'בדידי הווה עובדא' בעיתון 'כפר חב"ד'. הסיפור שעורר הדים רבים, בכל שדרות הציבור החרדי, פורסם עם ראשי תיבות של בעל המעשה, שבתחילה סירב לשתף פעולה, אולם בהמשך התרכך והועיל להוסיף פרטים נוספים במלאות ה'שלושים' לפטירתו, אנו חושפים את בעל המעשה, עסקן ובעל חסד גדול | **מיוחד**

| **ארי סמית** |

אני זוכר אותו

מהמים בהם ר' אריה דרעי ניהל את המדינה. הוא היה יד ימינו. שמם נכרך יחד בכל תחנה ואירוע משמעותי. התקבל אז הרושם שהוא נמצא שם על תקן הבוגר החונך. ר' אריה היה בן עשרים ושבע כשמונה למנכ"ל משרד הפנים. בגיל עשרים ותשע היה לשר הצעיר בתולדות מדינת ישראל. אליעזר ק. (או ר' לייזער כפי שהכל מכנים אותו) שהיה אז כבר בשנות הארבעים לחייו, ישב על התקן של היועץ השקול. כך זה היה נראה אז.

דברים שרואים מכאן

בהמשך כיהן ר' לייזער בעוד תפקידים ציבוריים משמעותיים, הוא ניהל כפרי נוער, ואף היה לראש מועצה במשך תקופה ארוכה. לא הייתי יכול לנחש אז

זה קרה לפני עשרים שנה לערך, בתקופת הקיץ. בישיבת תות"ל בנתניה ערכו לתמימים ישיבת קיץ מיוחדת, בה שילבו תכניות חסידיות שונות ומגוונות. באחד הערבים, אירחו את הרב משה לינק, משפיע ועורך ספרים תורניים בהלכה ובחסידות, במסגרת דיון סוער, מבוסס על סיפור אמיתי, על בן של אדמו"ר, נער צעיר, שרוצה להתקרב לתורת חסידות חב"ד, ומתלבט האם להפיץ את תורת חב"ד בחצר-הבית, או שמא לעבור לתומכי תמימים.

הרב לינק, הציג את ה'דעה' הגורסת שהנער צריך להישאר בכור מחצבתו, ושם להפיץ את מעיינותיה של תורת חסידות חב"ד. רב אחוה, שגם הוא עשה תמורות בחייו ועבר מיישיבה חסידית לתומכי תמימים, הציג את ה'דעה' שעליו לעבור לתומכי תמימים. למרות שכפוי, בתחילה היו כל התלמידים בעד זה האחרון, עם זאת, במשך חמש השעות של הדיון המרתק, הצליח הרב לינק לשכנע את כל התל' בצדקת דרכו, במהלך דבריו, גולל סיפור מופלא ומרתק על הרבי, תוך ציון שמו של בעל המעשה. ראש הישיבה הרב משה אורנשטיין, שנחשף לסיפור לראשונה, העלה את הדברים על הכתב בכדי לפרסם ב'כפר חב"ד'. כשצמצל לבעל המעשה, הוא סירב בתוקף שיציין את שמו.

"אז הוא עדיין היה בעיצומם של ענייני עסקנותו ולא רצה להיכנס לקלחת של הפרסום וההשלכות שלו", סיפר הרב אורנשטיין, "ולמרות זאת, היות וסופר בפורום ציבורי בישיבה, החלטנו לפרסמו, אך עם ראשי תיבות של בעל המעשה. לא שיערנו כמובן מה יחולל פרסום הסיפור – שעורר הדים עצומים באנ"ש ובכל שדרות הציבור החרדי".

ממשיך הרב אורנשטיין לספר: "לימים, כשבאתי להוציא את הספר 'אבא' חלק שני, ובו ליקוט הסיפורים המיוחדים ממדור 'בדידי', צלצלתי שוב לבעל המעשה. היה זה כבר שנים רבות אחרי הפרסום, והתפללתי שהפעם הוא יאשר לצרף את שמו. בשיחת הטלפון הזו, בניגוד לקודמת, האיש, בעל המעשה, היה נינוח לגמרי, רגוע ושלי, ושיתף פעולה. אז התברר לי כי כל פרטי הסיפור שפרסמתי היו מדויקים, והפרטים שהוא הוסיף לי רק חידדו את הסיפור ואימתו את פרטיו – אבל הייתה בפיו בקשה אחת: אל תפרסם את שמי.

"לתמיהתי, הוא השיב כי מתברר של'כפר חב"ד' תהודה רבה, הרבה מעבר לשייכותו המגזרית. קבוצות קבוצות של אנשים התגודדו בחצרות בתי הכנסת בבני ברק ובירושלים, סיפרו בלהט ובלחישת כאחד את הסיפור, וניסו להתחקות לשווא אחר החידה המרתקת. עסקנים מכל העולם לא הרפו. שלחו אליו שלוחים לדלות כל פיסת מידע.

"ר' לייזער כמעט התחנן עתה לפניי שלא אזכיר את שם משפחתו. 'לא אוכל שוב לעמוד בלחצים האדירים שהופנו אליי כמעט מכל חצר חסידית אפשרית', טען, 'לא אוכל לעבור זאת שוב'. כיבדתי את בקשתו. שם משפחתו שמור עימי". עכשיו, לראשונה, במלאות ה'שלושים' לפטירתו, אפשר לחשוף כי מדובר ברב אליעזר ('לייזר') קאין. ר' לייזר, מחשובי חסידי אמשינוב בירושלים, היה ידידו הקרוב של הרב אריה דרעי מאז הקמת תנועת ש"ס. הוא נפטר בגיל 76 ובהלווייתו שהתקיימה בבית וגן השתתף ציבור מכובד. "נעמת לי מאד היינו בידידות אמיצה וקרובה במשך עשרות שנים ותמיד עמדת לצדי בכל משעולי הדרך", ספד לו הרב דרעי.

בשורות הבאות, אנו מגישים את הסיפור המלא, עם התוספות שר' לייזר הועיל לשתף.

מערכת 'כפר חב"ד'

48 | כפר חב"ד | גיליון 2046

לליובאוויטש. למרות שורשיי בחסידות סאטמר (אבי ז"ל זכה להיות תלמיד קרוב לאדמו"ר ממנוקאטש בעל ה"מנחת אלעזר") זכר צדיק לברכה), שלא תמיד ראתה בעין טובה את פעילותה של ליובאוויטש עם יהודים שאינם שומרי מצוות, עם זאת הייתה בליבי תמיד הערכה אליהם, וידעתי כי הרבי מליובאוויטש הינו אדם גדול. אבל מאידך, ליובאוויטש לא הייתה ברירת המחדל שלי.

עתה, כאשר לפניי בנו של אדמו"ר גדול, שרחמנא ליצלן איבד את הקשר עם הרבנו של עולם, איבד כל קשר לתורה ולמצוות, איבד כל קשר עם משפחתו, ועתה הקשר היחיד שלו עם משהו יהודי, הוא עם הרבי מליובאוויטש, חרה לי הדבר.

יש לזכור כי בשנת תשל"ח, בעת התרחשות

עולם, ואילו הוא, הרוז'ינער, מעשן סיגר". הצדיק הרוז'נאי הרגיש במחשבתו, קם ממקומו, ניגש אל החלון, והזמין את רבי אייזיק שיתקרב אף הוא אל החלון. "הבט אל השמיים. מה אתה רואה?" שאל הצדיק מרוז'ין. "איני רואה דבר מלבד את השמים", השיב ר' אייזיק. "אינך רואה כיצד השמיים של החולין מפנים עתה את מקומם עבור השמיים של שבת?" המשיך הרוז'ינער להקשות. "נא, הבט היטב", הפציר. אך רבי אייזיק שוב השיב שאינו רואה דבר. זה היה לו, לר' אייזיק, לאות ולמופת, שהרוז'ינער הינו מהות אחרת מכפי שחשב.

(בספרות החב"דית מתוארת פגישתם של השניים באופן שונה. א.ס.).

נו", שואל אותי בן האדמו"ר, "אתה מכיר מישهو

לחיים. הרבי במעמד כוס של ברכה

הסיפור, היו עוד בעולם משיירי כנסת הגדולה, אדמו"רים קדושי עליון מגזע צדיקי פולין, אליהם יותר שייך (בן האדמו"ר) באופן טבעי. אז למה דווקא ליובאוויטש. היה לי קצת קשה עם זה. מודה על האמת.

בתחילה הגיב בספונטניות, בתנועת ביטול: "מישט זיך נישט" [=אל תתערב].

לאחר מכן המשיכנו לדבר. הוא סיפר לי על אחד מגדולי חסידיו חב"ד, הרב הצדיק רבי יצחק (אייזיק) מהומיל. פעם שלחו רבו הצמח צדק בשליחות לרבי ישראל מרוז'ין. ענייני הכלל. כמחצית השעה לפני כניסת השבת, נכנס ר' אייזיק אל הצדיק מרוז'ין ומצאו מעשן סיגר. הרוז'ינער (כפי שרגיל לכנותו) קיבלו בסבר פנים מאירות. רבי אייזיק הרהר לעצמו בתמיהה על דרכו של הרוז'ינער. "הרבי שלי (הצמח צדק)", כך חשב לעצמו, "בזמן הסמון לכניסת השבת הקדושה, הוא עסוק בעניינים שהינם ברומו של

להעביר את המעטפה הסגורה לידי 'הרעבע' (כזו הייתה הברתו וניבו) בלבד. "בשום אופן ניט צו די משב"קים" (=בשום אופן לא למסור זאת לידי המזכירים). הוא הסביר לי שלכן אין הוא שולח זאת בדואר, כי בנפשו הדבר שאף אחד זולת 'הרעבע' לא יפתח את המעטפה. "מאחר שכל הסימנים מראים שעכשיו הגיע הזמן לשלוח את המעטפה, אני 'מנצל' אותך לשם כך ואשאר אסיר תודה לך על כך. אך אם לא יתאפשר לך להעביר זאת לידי 'הרעבע' באופן אישי, אזי אל תעביר זאת אליו בשום צורה אחרת". הוא הזהיר אותי על כך חזור והזהר מספר פעמים, הוא ביקש אף תקיעת כף על כך, והבטחתי נאמנה שכך אנהג.

ואכן, כבר ביום שלאחר הגיעי לארצות הברית, התייצבתי בחצר הרבי, ב־770, על מנת לבצע את השליחות. התרגשתי מאד. חשתי מעורב בעניינים שברומו של עולם.

נכנסתי לחדר המזכירות, פניתי לרב גרונר וביקשתי לאפשר לי להעביר לרבי מכתב שהופקד בידי על מנת למוסרו לרבי באופן אישי. הרב גרונר דחה את בקשתי מכל וכל. "ס'איז קומט נישט אין חשבון" (לא בא כלל בחשבון), הוא פסק בתוקף, "אתה יכול להעביר זאת דרכי. אני בלאו הכי לא פותח אף פעם את המעטפות, ואני אעביר זאת בלי נדר באופן אישי לידי הרבי". ניסיתי להתווכח עמו, אך לא הועלתי בכך דבר.

היה לי צער גדול מכך שאינני מסוגל למלא את השליחות שהוטלה עליי. נסעתי בשל כך מווילאמסבורג ל־770 שוב ושוב עוד מספר פעמים, אך ללא הצלחה.

באחת הפעמים, כאשר התבטאתי כלפי הרב גרונר ואמרתי כי "אני חושב שהרבי יצטער אם לא יקבל את המכתב!" הגיב הרב גרונר: "או, דו ביסט שוין געווארן א מבין אויף ליובאוויטש?!" (אתה כבר 'מבין' (המ"ם בצירה..) בליובאוויטש?!). הרמתי ידים. התייאשתי סופית.

אין לי חלילה טענות נגדו, הוא עשה את עבודתו בנאמנות ובקנאות. יש לזכור שהשנה היא שנת תשל"ח, שבראשיתה לקה הרבי בהתקף לב חמור, והמזכירות ראתה בצדק את תפקידה בצמצום מקסימלי של מפגשי הרבי עם אנשים, יהיו אשר יהיו. אך עם זאת, בליבי ידעתי שזו החמצה.

פלא פלאים

גמרתי אומר לשלוח את המעטפה בדואר חוזר, ולהודיע לידידי החדש והמסתורי, שלצערי העמוק לא הצלחתי למלא את שליחותו.

יום לפני שטסתי חזרה ארצה, הגעתי שוב ל־770. זה היה יום צום שבעה עשר בתמוז נדחה. למרות שלא הייתה לי כל תוכנית חלופית ואף לא מחשבה לפנות שוב בבקשה למזכירות, מכל מקום, התעוררתי שטר זה, ועל כן (שוב, כנראה), ביקש ממני להתעכב עוד בפריז.

בלילות הבאים שבתי שוב לשוחח עמו. מספר שעות לפני טיסתי לנוי יורק נפגשנו שוב. הוא הפקיד בידי מעטפה סגורה, וביקש־דרש ממני שתי בקשות: ראשית, שלא אפתח את המעטפה. שנית,

כ"ק האדמו"ר מאמשינוב שליט"א, כשלצידו חה"כ הרב אריה דרעי, בלוויית הרב אליעזר קאין בבי שבט. רבו הגדול וידידו הקרוב

"כל הסימנים מראים שעכשיו הגיע הזמן לשלוח את המעטפה, אך אם לא יתאפשר לך להעביר זאת לידי 'הרעבע' באופן אישי, אזי אל תעביר זאת אליו בשום צורה אחרת"

בליבו שאני זומם 'חלילה' משהו... הוא עשה לי בידו תנועות "אוי ואבוי" מאיים ותקיף, סימן שלא אעז לגשת אל הרבי. זה לא היה נעים, בלשון המעטה, אך 'האיום' פעל תקף את פעולתו; נסוגותי אחור עוד יותר, למרות שכאמור, לא העליתי בדעתי לעשות מעשה 'אסור' כלשהו...

והנה הרבי יוצא מהתפילה, פוסע לעבר חדרו

והמזכירים פוסעים אחריו. לפתע נעצר הרבי לידי... מבט עליי בעיניים חודרות. פולתי מעט לאחור, אולי מבט הרבי על האיש שעומד מאחוריי, אבל עיני הכל היו נשואות אליי. הבנתי שאני כאן הסיפור. הייתי מבוהל מאד ולא ידעתי מה עליי לעשות.

הרבי הנהן בראשו הק', תוך שממשיך להביט עליי, ואומר "נו?". שיניי נקשו דא לדא, והרבי שוב מפציר בי: "נו.!?". בחדרת־קודש הוצאתי את המעטפה מכיס החליפה ומסרתיה לרבי. הרבי הגיב ואמר "א **דאנק**" (=תודה), ובהליכה זריזה המשיך הלאה אל חדרו הק'.

לא יאומן כי יסופר. פשוט רוח הקודש גלויה. הדבר נעשה כדבר כל כך טבעי ורגיל, עד שאף אחד מן הנוכחים לא היה יכול להעלות על דעתו שברגע זה היה כאן גילוי אלוקי מבהיל. יצאתי מבית המדרש בחופזה ואף בסוג של מנוסה, כאשר אני ממלמל: מה נורא המקום הזה...

תכף לאחר מכן התקשרתי ליהודי 'שלי' ובשמחה דיווחתי לו: "מילאתי שליחותך". הוא התעניין מאוד כיצד ומה היה, וסיפרתי לו על כל תלאותיי ועל הסוף המפתיע. הוא היה נשמע מאוד מרצה.

קשר טלפוני

לא נפגשנו עוד. אך שוחחתי עימו עוד מספר פעמים בטלפון. בתחילה, כאשר שאלתי אותו אם קיבל מענה מהרבי למכתב שהעביר דרכי, הוא ענה בתשובה הסתמית, שכל כך אפיינה את החלק באישיותו אליו נחשפתי: "אלץ בסיידר" (=הכל בסדר), אך בהמשך הוא שיתף אותי בעובדה שהרבי שוחח עימו מספר פעמים בטלפון.

לשאלתי, הוא השיב, שהדבר לא נעשה דרך המזכירות, כי אם אישית ע"י הרבי. הרבי כיבד את רצונו לדיסקרטיות. פשוטו כמשמעו.

למרות שחיי חזרו לכאורה למסלולם הרגיל, החוויה מלווה אותי עד עצם היום הזה. בחודשים שלאחר הביקור הנוכך, הדבר הסב לי סערה פנימית בל תתואר. לילות רבים שכבתי על יצועי ללא יכולת להירדם; הלא דבר הוא. אני אוצר בתוכי סוד מסעיק, סוד הנוגע לאישים חשובים ביותר, שעם חלקם אני אף נפגש לעיתים במסגרת עסקנותי.

מאוחר יותר, כאשר נפגשתי שוב עם ידידי ר' חנוך ארזה בירושלים, ושיתפתי אותו בהמשך האירועים בבית הקפה הפריזאי (כמובן בלי לחשוף בפניו את שם האיש). הוא אמר בכאב שאינו סולח לעצמו על שהפסיד מפגש נדיר וייחודי שכזה. כל אימת שפגשני, הוא היה מחזיר אותי לאירוע בבית הקפה. "ראינו עליו שהוא אדם מיוחד ולא שיגרתי. לא כשאר העם", היה תמיד חוזר ואומר. "אילו רק היה המפגש נופל במשמרת שלי.. איזה נפלא היה הדבר להביא סיפור עסיסי שכזה לחותנני..". (חותנו, הסופר אליהו כי טוב, הינו מחבר ספרות תורנית ידוע (חיבר בין היתר את הספרים הנודעים "ספר התודעה", "איש וביתו"), והייתה לו אף 'חולשה' מיוחדת לחצרות חסידיים; הוא הוציא לאור את סדרת הספרים "חסידים ואנשי מעשה", על גדולי החסידות, כאשר ר' חנוך היה יד מימנו בכל אלו ולאחר מות חותנו, אף ההדיר את כל

ספרי). מכאן מובנת אכזבתו העמוקה.

כל פגישה כזו עם ר' חנוך רק העמיקה והעצימה את תחושת התודה שלי להשי"ת שזיכני במצווה רבה שכזו, לתווך בין בנם של קדושים שאיבד כמעט לגמרי את דרכו לבין מורה הנבוכים, הרבי מליובאוויטש.

הרבי קורא לי

"לאחר כשנה הגעתי שוב לארצות הברית, הפעם לתקופת החגים. הושפעתו מאוד מגילוי רוח קודשו של הרבי, כך שלמרות שורשיי הנטועים עמוק בסאטמ, כזכור, מצאתי את עצמי נוסע שוב ל-770. היה זה בערב יום הכיפורים של שנת תש"מ. הצטרפתי לתור הממתכנים לקבלת ה'לעקה', פרוסת עוגת דבש. מנהג חב"די לבקש עוגה. המקור למנהג הינו קדום יותר. הרעיון במנהג הוא, שאם חלילה נגזר על האדם שיזדקק לבריות, הוא יצא 'ידי חובתו' בבקשת ה'לעקה'.

בערב יום הכיפורים נוהג הרבי לעמוד בפתח חדרו הקדוש ולחלק לכל אחד לעקה, כאשר הוא לבוש בגדי משי של שבת וחגור באבנט, ומברך כל אחד בפרטיות בברכת שנה טובה ומתוקה.

כאשר הגיע תורי, הביט בי הרבי במבט חודר במיוחד, נתן בידי פרוסת 'לעקה' ובירכני ב"שנה טובה ומתוקה". כאשר רציתי להמשיך הלאה לדרכי, טפח המזכיר בידו בכתפיי ואמר: "דער רבי וויל איך געבען נאך א לעקה" (=הרבי רוצה לתת לך עוד 'לעקה'). הרבי נתן לי פרוסת 'לעקה' נוספת ושוב האציל עלי את ברכת ה'לשנה טובה ומתוקה'.

למרות שהרבי לא אמר דבר מעבר לנתינת ה'לעקה' הנוספת, ברור היה לי שתוספת ה'לעקה' לא הייתה מכוונת אליי, כי אם ליהודי 'שלי' מפריז (או אם תרצו: 'היהודי של הרבי'). רציתי כמובן למחר להתקשר אליו מיד ולספר לו על כך, אך היו אלו ימי ערב יום-טוב, ימים שהתורה מעידה שיהודי טרוד בהם, וכך דחיתי זאת לחול המועד סוכות. אך אז כבר לא תפסתי אותו. מיד לאחר החגים שבתי ארצה עם משפחתי. המשכתי בניסיונותיי להשיגו, אך ללא הצלחה.

אזרתי אומץ ויצרתי קשר עם אוניברסיטת סורבון. ידעתי כמובן את שמו הלועזי, אבל התברר שהאוניברסיטה הינה גדולה מעט יותר מהשיבה בה למדתי... התברר שהאוניברסיטה פזורה בשלושה עשר מקומות שונים... העניין בער בי ולא וויתרתי. בסוף הגעתי למקום הנכון. האדם מאחורי האפרוכסת ביקש לדעת מדוע אני מחפש את הפרופסור. סיפרתי כי אני ידידו ועללי לשוחח עימו בהקדם. יש לי מסר חשוב עבורו.

לאחר שתיקה קלה, הודיע לי הלה את הבשורה המרה כי הפרופסור נפטר. התברר כי בשמחת תורה הוא לקה בהתקף לב, ולאחר מספר ימים נפטר בבית החולים.

ביקשתי לבדוק עמם את מקום קבורתו. הם נתנו לי את שם בית העלמין ואת הכתובת. התברר כי בן האדמו"ר נטמן בבית קברות גויי. רחמנא ליצלן. אני באותו לילה כבר לא נרדמתי. התהפכתי על יצועי ולא הצלחתי להשתחרר מהמועקה. ראשית

JEM | 193246

שחזרתי את כל שיחותנו. בייחוד את אלו שהתקיימו בפרז, פנים אל פנים. איך שהוא האמנתי שהסיפור יסתיים אחרת. קיוויתי ל'הפי אנד'. עתה חשתי מועקה עמוקה.

התחילו מחשבות לטורדני, אולי עתה, לאחר פטירתו, יש מקום לערב את בני משפחתו. לגלות את סודו. זכרתי כמובן את תקיעת הכף. אבל הדבר ייסרני כהוגן.

הדבר הקשה ביותר את התמודדתי, היה סיפור קבורתו. "לא ייתכן", אמרתי לעצמי, "שבנם של קדושי עליון קבור בין גויים, ואני לא עושה עם כך דבר". ואני הרי היחיד בעולם, שיש לו מידע על כך. מה עלי לעשות. לילות רצופים לא נרדמתי. ימים רבים הסתובבתי סהרורי ואובד עצות.

אני חש חרטה עמוקה בלבי על שלא כתבתי על כך לליובאוויטשער רבי. אין לי הסבר לכך. פשוט לא עלה בדעתי.

האדמו"ר מאמשינוב

באותה תקופה התקרבותי מאד לאדמו"ר מאמשינוב, רבי יעקב אריה מיליקובסקי שליט"א. גרתי בשכנות אליו בשכונת בית וגן בירושלים. במידה כזו או אחרת נעשיתי לחסידו. האדמו"ר היה אז אמנם צעיר, אך עבודת ה' שלו עשתה עליי רושם כביר.

לאחר לבטים רבים, החלטתי להביא לפני האדמו"ר את הסיפור, על מנת שהוא יאמר לי מה עלי לעשות. הייתי חייב להוריד מליבי את המעמסה הרגשית הזו. לחלוק אותה עם מישהו. בעיקר, ביקשתי להיוועץ עימו מה עלי לעשות בכל הקשור למקום קבורתו.

קבעתי פגישה. האדמו"ר הקשיב קשב רב. סיפרתי לו את כל סדר השתלשלות הסיפור. על האירוע בבית מדרשו של הרבי מליובאוויטש, וכל שאירע לאחר מכן. היה

נראה שגם הוא נסער מאד.

ראשית, הוא ציווה עליי לקיים את הבטחתי ולא לשתף איש בסוד הגדול. הוא היה האדם היחיד שהייתי מוכן לשתפו בסוד הנורא, אך הוא סרב לשמוע. "גם לי אל תאמר את שמו", הוא פסק.

שנית, בקשר לקבורתו, הוא אמר: "הליובאוויטשער רבי כבר פורש עליו את כנפיו...". כשהעליתי לפניו את הספק, שמא הרבי מליובאוויטש כלל לא יודע מכך, סימן לי האדמו"ר בידו, שאין עליי לחשוש מכך. יצאתי מבית האדמו"ר עם תחושת הקלה גדולה. אבן נגולה מעל ליבי. השתחררתי מהעומס הרגשי העז שהיה עליי. ראשית, היה לי עתה ברור שלא אחלוק גם עתה, לאחר פטירתו, את סודו עם שום גורם, גם לא מבני משפחתו. הייתי צריך לשמוע זאת ברור מאישיות רוחנית, מאיש אמת. ושנית, העיקר, הוקל עליי כאשר שמעתי שאין זה מתפקידי לדאוג למקום קבורתו, דבר שהסעיר אותי אז מאד. דעתי התיישבה עליי. רווח לי.

בקין שלאחר מכן, לאחר קצת יותר מחצי שנה, התכוונתי להגיע למדינה באירופה, שכנה לצרפת. חשבתי לעצמי שיהיה נכון להגיע גם לפרז, על מנת לעלות על קברו של בן האדמו"ר, לומר פרקי תהילים לעילוי נשמתו.

יצרתי שוב קשר עם אוניברסיטת סורבון. הפעם כבר ידעתי למי עליי לפנות. ביקשתי לדעת את מיקום קבורתו המדויק של ידידי. להפתעתי הגדולה, זה מה שהוא השיב לי: "לפני מספר חודשים, העבירו את ידידך לבית הקברות היהודי". נותרתי עם פה פעור. נזכרתי בדבריו הבטוחים של האדמו"ר מאמשינוב: "הליובאוויטשער רבי, כבר פורש עליו את כנפיו...". אנשי אוניברסיטת סורבון לא ידעו כל פרטים על האנשים שטיפלו בהעברת גופתו מבית הקברות הגויי לבית החיים היהודי. אך לי היה ברור אז, וברור לי גם היום, מי עמד מאחורי פעולה זו. לא היה מישהו מלבדי ומלבד הרבי מליובאוויטש שהיה מודע לקיומו של בן האדמו"ר, כך שלא ייתכן, כי היו נפשות אחרות שפעלו בעניין. אני גם בטוח שהרבי לא ערב את האנשים שפעלו בדבר בזהות האיש.

אני, באופן אישי, שומר את יום הפטירה שלו מידי שנה בכ"ה תשרי. מדליק נר נשמה ואומר קדיש יתום, ומזכירו בכל "זיכור".

ת.נ.צ.ב.ה.

אורות

היהלום שבספר

להוצאת הספרים אורות דרוש/ה

סופרים/ות לכתובת ספרי קומיקס.

נסיון חובה.

לשליחת דוגמאות כתיבה:

office@orot-books.co.il

הגות חסידית

הרב יצחק ערד

להיות בשמחה

כדי להיות עצוב אין צורך להתאמץ. מאז חטא עץ הדעת, העצבות נעשתה דבר טבעי בעולם. אך שמחה אמיתית שמחזיקה מעמד דורשת מאמץ ועבודה עצמית, של התבוננות והכרה בטוב שה' נותן לנו

חודש אדר שבו 'מרבים בשמחה', כולל בתוכו השנה שישים ימי שמחה, אשר כדברי הרבי בשיחותיו מבטלים את כל העניינים הבלתי רצויים.

כל אחד מאיתנו רוצה בוודאי לחיות חיים של שמחה. חיים של שמחה הם גם חיים של שלמות וגאולה, שהרי "אָז יִמְלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ".

כולנו מכירים את הקלילות, הנעימות ופתיחת הלב שאנו חשים בעת שמחה, ולעומתן – את הכבדות ואת חוסר הנעימות המאפיינים זמנים של עצבות.

הרבי אומר, שהעובדה שאדמו"ר הזקן הקדיש פרק שלם בספר התניא (פרק ל"ב) לאהבת ישראל, והוסיף אותו במיוחד למהדורה הסופית – מלמדת אותנו עד כמה חשיבותה של אהבת ישראל היא רבה.

בדרך דומה נוכל ללמוד גם על חשיבות השמחה בעבודת ה', שכן תשעה פרקים שלמים בחלקו הראשון של ספר התניא – התורה שבכתב של החסידות, שכל אות בו מדודה – עוסקים בשמחה, וגם באיגרת התשובה ובאיגרת הקודש יחדיו פרקים מסוימים לעיסוק בשמחה ובחשיבותה.

אם נתבונן בהתנהגותנו במצבי שמחה, נבחין שכאשר אנו שמחים אנו חשים קרובים יותר ליקירינו, בני המשפחה וחברים. אנו אוהבים יותר, מציאותיים יותר ומחוברים יותר לעצמנו ולסובבים אותנו.

שמחה אמיתית שמחזיקה מעמד דורשת מאמץ ועבודה עצמית, של התבוננות והכרה בטוב שה' נותן לנו. כדי להיות עצוב אין צורך להתאמץ. מאז חטא עץ הדעת, העצבות נעשתה דבר טבעי בעולם; לאישה נאמר: "בעצב תלדי בנים", ולאיש נאמר: "בְּעֶצְבוֹן תֵּאכְלֶנָּה כל ימי חיִיךְ". החטא הביא לעולם את המיתה וגם את העצבות – שהיא חוסר חיות פנימית, כעין מיתה רוחנית חלילה.

לעומת העצבות הטבעית, שבאה בלא שום מאמץ, השמחה דורשת עבודה של התבוננות פנימית. כוח הבינה, המבטא התבוננות וחשיבה, נקרא בחסידות 'אימא' (המולידה את המידות והרגשות), ו"אם הבנים – שמחה" מאחר שהשמחה היא ההתבוננות האמיתית במציאות.

מאמץ לשמחה בבית

כל דבר אמיתי של קדושה דורש השקעה ומאמץ. גם כשעוסקים בשלום בית בבית האישי, ובדרך לנהל בית חסידי שמח – שום דבר אינו נעשה מאליו. נדרשת עבודה.

העבודה היא לכל לראש להתגבר ולזכך את ה'אני' האגואיסטי ולהתחשב באחרים. בפירוש, יש כמה רמות ואופנים של עבודה, המשפיעים באופן ישיר גם על סוג הקשר הנבנה בבית.

ניתן ללמוד על כך בדרך אפשר, מההקבלה לשלושה סוגי עבדים המוזכרים בפרשתנו (משפטים): עבד כנעני, עבד עברי ואמה עבריה. כל אחד מהם מבטא, בעולם הפנימי, סוג ורמה של קשר עם הקב"ה (כמוסבר בהרחבה ב'דרך מצוותיך', מצוות אמה עבריה), ומהם נוכל ללמוד גם על הרמות השונות של הקשר שאנו מפתחים בתוך ביתנו שלנו.

העבד הכנעני מתאפיין בחיפוש חיי הפקרות – "עבדא בהיפקרא ניחא ליה", אבל הוא כפוי לעשות את עבודתו בגלל הפחד מהשוט.

כשמקבילים זאת לקשר בבית, מדובר במצב שבו יש רצון פנימי להתנהגות אגואיסטית ובלתי מתחשבת, אלא שישנה הבנה שאם לא נקפיד על כללי התנהגות מסוימים – הבית עלול לקרוס. העבודה בדרגה זו אינה מתוך רצון אלא מחוסר ברירה. הגורם המניע את ההתנהגות בשלב הזה הוא הפחד מפני

התוצאות העלולות לבוא עלינו מהתנהגות אנוכית ולא מתחשבת.

הדרגה השנייה מקבילה לדרגה של עבד עברי. העבד העברי מביא מהשוק אל הבית חומרי גלם – בשר, דגים, תפוחי אדמה וכו'. הבאת חומר הגלם מן החוץ פנימה היא חשובה, אבל חומרי הגלם עדיין לא הפכו למעדנים. האדם הנמצא במדרגת 'עבד עברי' עשה עבודה. הוא הביא את הישות האגואיסטית הביתה ותרַפֶּת אותה, אך הוא עדיין לא עיבד ועידן אותה בשלמות.

העבודה בדרגה זו היא מתקדמת יותר. היא נובעת מתוך הבנה ותחושה גלויה, שההשקעה בקשר היא טובה וכי יש בה תועלת (ולא רק מאילוץ, מתחושת עול); האדם עושה עבודה, מכבד, מפרגן ומתחשב – ורואה במוחש את ההשפעה והתרומה מכך לקשר בבית.

מצב זה מפותח לאין ערוך מהמצב בדרגה הראשונה, ועם זאת – השלמות עדיין רחוקה. הסיבה כאן להתחשבות היא הדאגה לעצמנו; מדוע אני סבלן? כדי שיהיה שקט ויהיה לי טוב. מהניסיון אני לומד שהרגישות וההתחשבות משתלמות. ההיגיון והניסיון מורים לאדם בדרגה זו לפעול בדרך שתביא תועלת, ובלשון החסידות – ה'מוחין' משפיעים על הלב. כך לדוגמא, הוא למד שמילה טובה משתלמת יותר ממילה של ביקורת, ולכן הוא משתדל להקפיד להשמיע את המילים הנכונות.

מהפך תודעתי

הדרגה השלישית, שבה נעשה שינוי פנימי ומהותי בקשר, מקבילה לדרגה של 'אמה עבריה'. בניגוד לעבד, האמה העבריה נשארת במטבח, מבשלת את חומרי הגלם הגסים, והופכת אותם למטעמים מתובלים, יפים לעין ומשיבי נפש. העבודה הפנימית המקבילה לעבודת האמה, היא עבודה הלוקחת את ה'אני' החיצוני ופועלת בו שינוי ומהפך, המאפשרים לאדם לצאת מעצמו ולהתאחד עם הזולת.

מה מביא את האדם למהפך התודעתי? בחסידות מבואר שיש שני סוגים של התבוננות: התבוננות כללית והתבוננות פרטית. ההתבוננות הכללית דומה לפעולתו של אדם שמרפרך בספר. מתוך אותו רפרוף נוצר אצלו רושם כללי, אבל מה בדיוק כתוב בספר – הוא איננו יודע.

כדי להשתנות צריך התבוננות מעמיקה ומפורטת. בקשר בבית פירוש הדבר, שליצירת מהפך אמיתי נדרש מאמץ לראות את הזולת ולחשוב על המציאות ועל העולם שלו; להתבונן ולחשוב על האחר, להכיר את מעלותיו ולהבין מה עובר עליו. מאמץ ומחשבה מעמיקה הם תנאי להתפתחות היכולת להרגיש את הזולת באמת.

עם זאת, גם במצב זה ייתכן שייוותרו סיגים דקים של ה'אני', לדוגמה: האדם יפתח שביעות רצון עצמית, ויזקוף לזכותו את השינוי שחל בבית. בכל זאת, יש בעבודה זו תועלת רבה, שכן היא מכשירה את הקרקע למצב נעלה יותר, שבו תשרה הדרגה העליונה בקשר, המבטאת אחדות מוחלטת.

ההשראה של הדרגה העליונה מקבילה לדרגת 'כלה' (כפי שהתורה מציינת, יש והאמה העבריה נישאת לאדון או לבנו, ובזה נעשה תהליך שלם של פדיון). בדרגה זו בני הזוג מגיעים לרמה של אחדות שלמה.

האינטרס האישי האגואיסטי אינו מופיע אפילו באופן של דקוּת שבדקוּת. ה'אני' של כל אחד כבר איננו ה'אני' האישי שלו בלבד, אלא חלק מ'אנחנו' משותף ומאוחד.

גיליון 2046 | **כפר חב"ד** | 53

52 | **כפר חב"ד** | גיליון 2046